

ФОРМУВАННЯ СПБО ЄС В КОНТЕКСТІ СПІВПРАЦІ З НАТО ЯК ІНСТРУМЕНТОМ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ США

Починаючи з 1990-х років ХХ століття, ЄС розпочав поступове формування власної системи оборони з метою зменшення залежності від НАТО як інструменту Американського впливу в Європі. Самостійна політика ЄС в досліджуваній сфері викликає неоднозначну оцінку Вашингтона. На сучасному етапі, зважаючи на геополітичну ситуацію в Південно-Східній Європі, країни-члени ЄС збільшують свої витрати на забезпечення військово-оборонних структур. Це дає підстави вважати, що розвиток СПБО зможе вийти на якісно новий рівень. Тим не менш, метою формування надійної та безпечної системи міжнародних відносин, необхідне зміцнення військово-політичного трансатлантичного співробітництва. Серед ключових цілей цього наукового доробку автор визначає комплексне вивчення факторів, що впливають на еволюцію відношення США до СПБО ЄС; визначення ролі НАТО як інструменту зовнішньополітичного впливу США; оцінка необхідності та шляхів зміцнення власної військово-оборонної системи ЄС на сучасному етапі. Інструментарій дослідження складають переважно системний, порівняльний та історичний методи.

Ключові слова: НАТО; ЄС; СПБО; безпека; оборона; трансатлантичне партнерство.

Геополітичні зміни в постбіполярну добу сприяли поглибленню діалектичного взаємозв'язку між зовнішньою політикою Сполучених Штатів і спільною політикою Європейського Союзу в царині військово-оборонного співробітництва, яке залишається одним із магістральних напрямів співпраці обох світових потуг. НАТО є відображенням обопільних прагнень трансатлантичних партнерів до створення надійної системи оборони. Разом із тим, питання щодо формування автономної політики безпеки на європейському просторі набуває все більшої актуальності, починаючи з 90-х років. Однією з детермінант у процесі розробки основ Спільної політики безпеки та оборони (СПБО) ЄС залишається позиція США. СПБО узгоджується з політикою НАТО, зважаючи на важливість трансатлантичних відносин у сфері зовнішньої політики, безпеки та економіки.

Дослідженню трансатлантичних взаємозв'язків, процесів створення європейської оборонної політики, ролі НАТО у захисті національних інтересів США та формуванні СПБО ЄС присвячено нові праці вітчизняних і західних науковців. Серед українських вчених особливої уваги заслуговують роботи М. Павлюка (аргументовано позицію стосовно потреби США у сильній Європі), А. Петренка (аналіз військово-оборонного потенціалу ЄС), О. Феденка та Ю. Сальника (проаналізовані актуальні ініціативи щодо формування європейської системи оборони), А. Шелудченкової (дослідження витоків та правових основ СПБО) та інших. Наукові доробки та офіційні звіти західних фахівців представлені у працях співробітника Дослідницького центру Європейського парламенту Б. Баллестер; В. Бріані, А. Марроне, К. Мьоллінга (аналітич-

ний звіт щодо ЄОПБ, яка зміцнила спільну оборонну політику ЄС); Л. Коффі (масштабне дослідження європейської оборонної інтеграції та чинника НАТО), А. Міссіролі (вивчення обороноздатності ЄС та окреслення перспектив до 2025 року), О. де Франс (дослідження фінансової політики європейських держав щодо збільшення бюджетних витрат на оборонну політику).

Більшість вчених визнає той факт, що ЄС має потенціал і достатній досвід для формування міцної оборонно-безпекової системи. Разом із тим, НАТО є опорою для європейських держав і незмінним партнером ЄС на шляху формування СПБО. Головними завданнями цієї статті автор вбачає: по-перше, комплексно дослідити фактори, що впливають на еволюцію відношення Сполучених Штатів до політики безпеки і оборони ЄС; по-друге, вивчити роль НАТО як інструменту зовнішньополітичного впливу США на формування СПБО; по-третє, аргументувати необхідність зміцнення власної військово-оборонної системи ЄС на сучасному етапі.

У світлі європейських прагнень до створення власних збройних сил Сполучені Штати продовжують з'ясовувати питання, чи становить практика з формування власної оборонної системи ЄС загрозу та конкуренцію для НАТО, чи може вона стати альтернативою розбудови трансатлантичного безпекового співробітництва або ж створить додаткові умови для міцного партнерства на території Європи [1, с. 2]. Без сумніву, США зацікавлені в надійному та сильному партнері, з яким можна було б поділити відповідальність за підтримання безпеки та миру у світових масштабах. Проте одночасно «незалежна» та сильна

Європа не є пріоритетом Вашингтона. Контроль Європейського простору залишається одним із життєво важливих інтересів США, зважаючи на його конкурентоспроможність. Сильна Європа необхідна Сполученим Штатам, головним чином, як партнер по Північноатлантичному Альянсу.

Після руйнації біполярності стало очевидно, що світ змінився остаточно та безповоротно. Такий поворот подій спровокував новий етап формування власної оборонної політики ЄС. Як зазначає український дослідник Михайло Павлюк, франко-британський саміт у Сен-Мало в грудні 1998 року викликав значне занепокоєння американських офіційних осіб тим, що являв собою спробу розробки автономної європейської військової моці за межами НАТО [2, с. 211]. Наступним кроком стала пропозиція Франції, Німеччини, Бельгії та Люксембургу у квітні 2003 року, під час саміту, створити окрему систему оперативного планування ЄС у Тервурені [3, с. 8]. Така ініціатива могла поставити під сумнів роль НАТО як вищої інстанції врегулювання конфліктів, до якої могла звернутися кожна з держав-членів. Пріоритет та верховенство НАТО були поставлені під загрозу, а формула «Берлін-плюс» могла втратити свою виключність.

Домовленість «Берлін-плюс» є одним з головних елементів рамкової угоди про співпрацю між НАТО та ЄС, ухваленої 17 березня 2003 року [4, с. 4]. Вона є основою для взаємодії НАТО-ЄС при врегулюванні криз та конфліктогенних ситуацій. Згідно з угодою, країни Євросоюзу забезпечуються доступом до колективних сил і засобів НАТО при проведенні операцій під егідою ЄС, включаючи механізми управління і допомоги при оперативному плануванні. Важливість «Берлін-плюс» для США є очевидною, оскільки дозволяє Північноатлантичному Альянсу підтримувати операції під проводом ЄС, в яких НАТО не задіяна як організація. Таким чином, Сполучені Штати мають змогу проводити більш детальний моніторинг подій, пов'язаних із зовнішньополітичною діяльністю європейських держав.

Пропозиція щодо Тервурена першочергово розглядалася як загроза трансатлантичним відносинам. Більш того, таке припущення стає доречним, якщо взяти до уваги й той факт, що Рада ЄС на рівні міністрів закордонних справ затвердила 12 липня 2004 року на період до 2010 року план формування Європейського оборонного агентства (ЄАО), що було створене в 2003 році з метою активізації європейського військово-технічного співробітництва (ВТС), інтенсифікації розвитку індустріально-технологічної бази військово-промислового комплексу, розробки спільних науково-дослідних і дослідницько-конструкторських робіт [5, с. 107]. Наступним кроком стала спільна з Паризьким інститутом доповідь ЄАО «Довгостроковий прогноз розвитку потреб Євросоюзу у військовому потенціалі», який дав поштовх для розробки у 2007 році «Плану нарощування бойових можливостей Європейського Союзу на період до 2025 року» [6, с. 108]. Паралельно, протягом 2006–2007 років інтенсивно розроблялася Європейська оборонна технологічна та індустріальна база (ЄОТІБ), основними характеристиками якої мали стати можливість захистити потреби країн на національному і загально-

інтеграційному рівнях, висока ефективність прийняття спільних рішень, та конкурентоспроможність [7, с. 19]. Разом з тим, робота Бази могла зіштовхнутися зі значними труднощами через глобалізацію ринків та виробництва, перекладеного на цивільних постачальників, і вийти з-під національного контролю [8, с. 10].

Причиною того, що Сполучені Штати були змушені переглянути своє ставлення щодо прагнень ЄС створити нову систему безпеки та оборони, стала кампанія в Іраку, яка довела, що Вашингтон не спроможний самотужки врегулювати конфлікти міжнародного характеру та долати глобальні виклики сучасності. Необхідність інтеграційного досвіду ЄС, який спирається на потенціал суспільства [9, с. 36], стала очевидною після завершення військових дій, коли настала черга для відновлення та стабілізації.

Американські дослідники спостерігають тенденцію набуття значною кількістю конфліктів з малим функціональним рівнем, до яких залучені НАТО та, зокрема, США, нетрадиційного характеру [10, с. 212]. Такий тип операцій вимагає різнорівневих підходів, що включають моніторинг виборів, формування структур захисту громадського порядку, цивільні підрозділи тощо. ЄС набагато ефективніше вирішують питання, що не пов'язані напряму з військовими діями. Саме цей факт дає право стверджувати, що Європа відіграє важливу роль у сфері безпеки. Сполучені Штати усвідомлюють, що оборонна політика ЄС для НАТО є не стільки потенційною загрозою, скільки можливим доповненням [11, с. 37].

Українські дослідники зазначають, що країни-члени ЄС зі Східної Європи не бажають бачити зміцнення європейської оборонної політики за рахунок ослаблення Північноатлантичного Альянсу. Більш того Данія, Нідерланди, Португалія та Італія також схильні захищати свої інтереси, спираючись на Альянс і підтримку Вашингтона. Таким чином, «атлантисти» можуть розраховувати на блокування будь-яких спроб СПБО бути переорієнтованою в антиамериканському напрямку [12, с. 54].

Починаючи з 90-х років, Сполучені Штати розглядали об'єднану Європу переважно як потенційно непоступливого партнера. Проте, Дж. Буш-мол. у 2005 році здійснив безпрецедентний візит до штаб-квартири Європейського Союзу, тим самим підтвердивши добрі наміри Вашингтону щодо підтримки (принаймні, часткової) євроінтеграційних прагнень у галузі оборони, зазначивши, що США схвалюють єдність сильної Європи [13]. Така позиція була продиктована розумінням того, що Сполучені Штати потребують сильного і боєздатного європейського партнера, який може стати опорою у вирішенні майбутніх, на той момент, викликів і загроз.

США ніколи не послабляли контроль за Європою. Навіть за відсутності повноцінної допомоги, вони завжди готові підтримати європейські країни заради досягнення спільних цілей. Саме тому, Європейський Союз потребує власної «чистої» військової моці і можливості створити систему безпеки та оборони, за умови якщо він хоче отримати вагомий та ефективний вплив у міжнародній системі і не залежати від добрих намірів трансатлантичного партнера. ЄС має посилити колективну оборону для захисту

власних стратегічних цілей, які часом не можуть бути приведені у відповідність із цілями НАТО.

НАТО і ЄС мають 22 [14] спільних члени, проте, вони являють собою різні інституційні суб'єкти в плані особливостей функціонування і сфер впливу, з різними організаційними структурами, історичними коренями, функціями і політичними культурами. Ступінь співробітництва між НАТО та ЄС залишається одним з найбільш цікавих і складних питань, які торкаються політики безпеки трансатлантичного альянсу. Дійсно, ЄС тісно співпрацює з НАТО, але ці дві організації мають свої бачення щодо ведення війни, єдності, і спільного використання ресурсів. Крім того, на глобальному рівні, власні внутрішні економічні проблеми Сполучених Штатів, їх участь у вирішенні конфліктів на Близькому Сході, а також перенаправлення векторів зовнішньої політики в сторону Азії (у поєднанні з підйомом Китаю), мають глибокий стратегічний вплив на ЄС і НАТО. Автор визначає чотири основні причини, які мають бути враховані при розбудові власної оборонної політики ЄС.

По-перше, ЄС без суттєвої реорганізації не зможе стати міжурядовою військовою організацією у класичному розумінні цього поняття, адже, її першочерговою характеристикою є економічна співпраця. В той час як Північноатлантичний Альянс, загартований холодною війною, залишається суворо військовим союзом, що здатен захистити Сполучені Штати, як і решту членів організації, згідно головного принципу колективної оборони – якщо один член знаходиться під загрозою збройного нападу, Альянс буде розглядати це як акт насильства проти всіх і допоможе відповідним чином. Принцип колективної оборони являється відсутньою ланкою в рамках співпраці ЄС. Таким чином, європейські держави, які не є членами НАТО, але входять до складу Європейського Союзу, залишаються уразливими перед викликами сучасності та позбавленими одностайної підтримки.

Лісабонський договір, ратифікований 19 листопада 2009 року, закликав до зміцнення солідарності між європейськими державами. В межах посилення СПБО ЄС, Договір про реформу наголошує на обов'язковій колективній відповідальності країн-членів ЄС. Таким чином, країна, яка стала жертвою агресії, має право розраховувати на солідарність з боку інших держав, які «зобов'язані» надати їй допомогу і підтримку «усіма можливими засобами» [15]. Проте, з точки зору деяких західних експертів, це положення має за мету саме допомогу й підтримку, а не організацію колективної оборони [16]. Саме тому, ЄС повинен посилити засоби колективної безпеки для захисту стратегічних цілей усіх без винятку держав-членів. Краща підготовка у військовому сенсі надасть можливість уникнути залежності від повноцінного залучення НАТО до вирішення кризових ситуацій, особливо в плані проведення автономних цивільно-військових операцій і місій.

По-друге, залежність ЄС від військових ресурсів НАТО є, насамперед, залежністю від трансатлантичного партнерства з Америкою. Однак, Сполучені Штати не бажають одноосібно нести тягаря оборони в Європі. Згуртованість держави-членів ЄС в плані політики безпеки і оборони залишаються єдиною можливістю забезпечити надійний захист кордонів,

оскільки власними силами це не уявляється можливим, беручи до уваги низький рівень оборонних бюджетів протягом багатьох років (середній показник загального скорочення витрат на оборону в ЄС становив 10 % за п'ять років до 2010–2013 рр.); більш того, співвідношення витрат США на оборону ЄС у 2007 році було 2:1, а в 2011 році розрив збільшився до співвідношення 3:1 [17, с. 11–12]. Американська фінансова підтримка свідчить про зацікавленість Вашингтона у контролі за європростором. Проте, подібне ставлення ЄС до фінансових потреб власної системи безпеки не є задовільним.

НАТО не має на меті і не володіє достатніми інституційними ресурсами для того, щоб вивести військово-оборонну інтеграцію ЄС на новий рівень. Власне, Альянс тримається за рахунок міжурядової співпраці, яка покликана гарантувати безпеку та національні інтереси, перш за все, однієї наддержави – США. Спектр інтересів та повноважень НАТО є недостатнім для економічного і політичного співробітництва в галузі безпеки і оборони для об'єднаної Європи.

По-третє, можливість реалізації ініціативи «Берлін-плюс», відповідно до якої використання активів і потенціалу НАТО в ЄС були узаконені, залишається досить туманною в тому сенсі, що стосується безпосереднього використання активів НАТО та контролю над ними. «Берлін-плюс» не пропонує гарантований доступ ЄС до всіх механізмів кризового управління Альянсу, узгодивши лише форму їх дискреційного гарантованого використання. Таким чином, НАТО має пріоритетне право щодо відмови у розгортанні будь-яких місій під проводом ЄС [18].

НАТО також залишає за собою право відкликати свої активи і ресурси в поточних підконтрольних Союзу операціях. Таке положення ставить безпеку і обороноздатність ЄС у пряму залежність від НАТО і, отже, від Сполучених Штатів. Європейський Союз повинен стати стратегічно автономним на військово-оперативному рівні для того, щоб отримати статус глобального центру довіри і надійного гаранта міжнародної безпеки.

По-четверте, з вищевказаних причин, ЄС мають розробити політику безпеки і оборони тому, що це надасть можливість проводити повний набір і широкий спектр військових операцій. Щоб досягти такого рівня інтеграції, має бути дотримано тонкий баланс у співпраці між НАТО і ЄС з обох сторін.

Питання колективної оборони залишається однією з основних місій НАТО з моменту створення політико-безпекового Альянсу. Європейські фахівці та аналітики вважають, що ЄС мають зафіксувати гарантії безпеки своїх членів. Зокрема, міністр закордонних справ Італії Д. Терці заявив свого часу що європейці вже не можуть бути «споживачами безпеки» [19], під протекцією і відповідальністю Сполучених Штатів. Обов'язком політичного лідера є вклад у зміцнення світової системи та гарантування миру і стабільності. Таким чином, ЄС необхідно стати активним контрибутором безпеки, щоб вийти на новий рівень співпраці з США [20, с. 213].

Сучасний економічно-політичний клімат у Європі дає підстави припускати, що витрати на військові потреби значно збільшаться у найближчі роки. Росій-

ська агресія щодо України вже стала каталізатором процесів перерозподілу державних фінансів у країнах ЄС. Наприклад, французький уряд планує систематично збільшувати витрати на оборонний комплекс, починаючи з 2016 року [21]. У законопроекті «Оновлене військове програмування на 2014–2019 роки» зазначається, що одинадцять держав ЄС вже збільшили свої оборонні бюджети в період між 2013 та 2014 роками, зокрема, Румунія – на 15,13 %, Польща – на 14,33 %, Швеція – на 7,18 %, Естонія – на 7,09 %; Берлін з 2016 року витратить додатково 1,2 млрд євро; Франція до 2019 року планує збільшити бюджет з 158,61 до 162,41 млрд євро [22]. Європейська громадськість може підтримати як скорочення соціальних виплат, так і перегляд внутрішньодержавної політики щодо податків заради збільшення відрахувань у військову сферу. Організація єдиної європейської оборони є більш ефективним способом захисту національних інтересів, ніж спроби впоратися із загрозами самотужки, залучаючи лише національні ресурси [23, с. 198]. Незважаючи на коливання в індивідуальному фінансовому забезпеченні військово-оборонної сфери країн-членів ЄС, СПБО домоглася

певного прогресу в останнє десятиліття і має громадську підтримку.

Підводячи підсумки, зазначимо, що з точки зору автора, Сполучені Штати та Європейський Союз мають прагнути до поновлення та зміцнення трансатлантичних відносин на принципах рівності та взаємовигоди. Таким чином, США повинні остаточно усвідомити, що Європа має право на самостійні дії щодо планування операцій, виходячи за межі компетенції НАТО. Лише можливість розвивати власні оборонні структури надасть змогу ЄС стати ще більш згуртованим об'єднанням та надійним партнером Вашингтона. Разом із тим, зовнішні безпеково-оборонні політичні курси обох центрів мають розвиватися узгоджено заради уникнення непорозумінь всередині системи. Подальші дослідження в обраному напрямку є перспективними, зважаючи на сучасну ситуацію на теренах Європи і необхідність вдосконалення не лише локальної, але й глобальної системи безпеки та оборони; вони можуть бути продовжені в контексті врегулювання регіональних конфліктів сучасності та поглиблення трансатлантичного партнерства в найближчі роки.

ЛІТЕРАТУРА

- Hunter R. The European Security and Defense Policy: NATO's Companion – or Competitor? / R. Hunter. – Santa Monica, CA : RAND Corporation, 2002. – 179 p.
- Павлюк М. Позиція США щодо політики ЄС у сфері безпеки та оборони / М. Павлюк // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство : збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів. – 2015. – 15 травня. – Частина 2. – С. 211–214.
- Reichard M. The EU-Nato Relationship: A Legal and Political Perspective / M. Reichard. – Hampshire : Ashgate Publishing Company, 2006. – 43 p.
- The NATO-EU Strategic Partnership [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nato.int/docu/comm/2004/06-istanbul/press-kit/006.pdf>
- Феденко О. Україна і Європейське оборонне агентство / О. Феденко, Ю. Сальник // Військово-технічний збірник. – 2011. – № 1(4). – С. 106–111.
- Там само.
- Briani V., Marrone A., Mölling C., Valasek T. The development of a European Defense Technological and Industrial Base (EDTIB) / V. Briani, A. Marrone, C. Mölling, T. Vlassek. – Europe Union, Belgium: SEDE, 2013. – 100 p.
- Ibid.
- Ballester B. The Cost of Non-Europe in Common Security and Defence Policy / B. Ballaster. – Europe Union, Brussels: (European Parliamentary Research Service) EPRS. – 90 p.
- Павлюк М. Позиція США щодо політики ЄС у сфері безпеки та оборони.
- Ballester B. The Cost of Non-Europe in Common Security and Defense Policy.
- Larrabee S., Gordon J., Wilson P. The Right Stuff. Defense Planning Challenges for a New Century / S. Larrabee, J. Gordon, P. Wilson // The National Interest. – 2004. – № 77. – P. 50–58.
- President Discusses American and European Alliance in Belgium [Electronic resource]. – 2005. – February, 21. – Mode of access : <http://2001-2009.state.gov/p/eur/rls/rm/42518.htm>.
- NATO Member Countries [Electronic resource]. – 2014. – March, 27. – Mode of access : http://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries.htm; EU Member Countries [Electronic resource]. – Mode of access : <http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries>.
- Кондратюк С. Лісабонський договір і формування спільного європейського простору [Електронний ресурс] / С. Кондратюк // Віче. – 2011. – № 2. – січень. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/2374/>.
- Csernatoni R. Four Reasons why the EU needs its Own Military [Electronic resource]. – 2014. – June, 10. – Mode of access : <http://www.atlantic-community.org/-/four-reasons-why-the-eu-needs-its-own-military>.
- Ballester B. The Cost of Non-Europe in Common Security and Defense Policy.
- Csernatoni R. Four Reasons why the EU needs its Own.
- Intervento del Ministro Terzi – Current European Foreign Policy and Security Issues: the Italian perspective (versione originale) [Electronic resource]. – Mode of access : http://www.esteri.it/MAE/IT/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Interventi/2012/02/20120223_EuropeanPolicyIssues.htm.
- Павлюк М. Позиція США щодо політики ЄС у сфері безпеки та оборони.
- De France O. Defence budgets in Europe: Downturn or U-turn? [Electronic resource] / O. de France // SSEU: EU Institute for Security Studies. – 2015. – May. – Mode of access : http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_12_Defence_spending_in_Europe.pdf.

22. Страны ЕС и дальше будут увеличивать оборонные бюджеты из-за агрессии России [Электронный ресурс] // Укрінформ. – 2015. – 30 мая. – Режим доступа : http://www.ukrinform.ua/rus/news/strani_es_i_dalshe_budut_uvelichivat_oboronnie_byudgeti_iz_za_agressii_rossii_1749731.
23. De Wijk R. European Military Reform for Global Partnership // The Washington Quarterly. – 2003. – Issue 27(1). – P. 197–210.

М. Ю. Лымарь,

Черноморский государственный инструмент имени Петра Могилы, г. Николаев, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ СПБО ЕС В КОНТЕКСТЕ СОТРУДНИЧЕСТВА С НАТО КАК ИНСТРУМЕНТОМ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОГО ВЛИЯНИЯ США

Начиная с 1990-х годов XX века, ЕС начал постепенное формирование собственной системы обороны с целью уменьшения зависимости от НАТО как инструмента американского влияния в Европе. Самостоятельная политика ЕС в исследуемой сфере вызывает неоднозначную оценку Вашингтона. На современном этапе, учитывая геополитическую ситуацию в Юго-Восточной Европе, страны-члены ЕС увеличивают свои расходы на обеспечение военно-оборонных структур. Это дает основания полагать, что развитие СПБО сможет выйти на качественно новый уровень. Тем не менее, целью формирования надежной и безопасной системы международных отношений, необходимо укрепление военно-политического трансатлантического сотрудничества. Среди ключевых целей этого научного наследия автор определяет комплексное изучение факторов, влияющих на эволюцию отношения США к СПБО ЕС; определение роли НАТО как инструмента внешнеполитического влияния США; оценка необходимости и путей укрепления собственной военной оборонной системы ЕС на современном этапе. Инструментарий исследования составляют преимущественно системный, сравнительный и исторический методы.

Ключевые слова: НАТО; ЕС; СПБО; безопасность; оборона; трансатлантическое партнерство.

М. Lymar,

Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolayiv, Ukraine

THE EU CSDP FORMATION IN THE CONTEXT OF COOPERATION WITH NATO AS THE U.S. TOOL OF THE FOREIGN POLICY INFLUENCE

The end of twentieth century was accompanied by the beginning of the European own defense system gradual formation. Progressive steps were done to reduce the EU dependence on NATO as an instrument of American influence in Europe. The object of this research paper is the EU policy in the context of American influence that should be studied, because it is still tightly linked with the NATO forces. Moreover, the U.S. is deeply interested in the strong European partner for cooperation in the frames of the common aims achievement. The author highlights the following key goals: to explore comprehensively the core factors that influence an evolution of the American attitude towards the EU CSDP; to define a role of NATO as the U.S. foreign policy instrument of influence; to evaluate an importance of the EU military defense system improving. Research tools preferably include the systemic, comparative and historical methods of exploration. The scientific novelty lies in a holistic and comprehensive study of the European and transatlantic security systems and their correlation in a context of the CSDP formation. It is concluded that Washington deeply concerned about the new EU policy in the observed field. The modern geopolitical situation in Southeast Europe forces the member-states to increase their funding of the military defense structures. It could be suggested that the CSDP will reach a new level of development. However, it is vitally important to strengthen the transatlantic military and political cooperation in order to support a reliable and safe system of international relations.

Keywords: the U.S.; the EU; NATO; CSDP; transatlantic cooperation.

Рецензенти: Семенченко Ф. Г., д-р політ. наук, професор;
Бобіна О. В., канд. політ. наук, доцент.